

Taalakkoord Gouda 2021-2024

Op weg naar een geletterd en inclusief Gouda

Inleiding

In Nederland heeft 18% van de bevolking moeite met lezen, schrijven en/of rekenen en meestal gaat dat gepaard met weinig tot geen digitale vaardigheden (omgaan met de computer en online communicatie). Dat zijn ca. 2,5 miljoen laaggeletterde mensen.

Ook in Gouda is laaggeletterdheid een groot maatschappelijk probleem. Onze stad scoort hoger dan het landelijke gemiddelde, namelijk 22% van de beroepsbevolking (16-65 jaar) is laaggeletterd: ca. 10.400 Gouwenaren. En onder 65-plussers zijn 3000 Gouwenaren zeer beperkt (digi)taalvaardig.¹

Het dagelijks functioneren van mensen wordt voor het grootste deel bepaald door hun taalbeheersing, of het gebrek eraan. Taal speelt een niet te onderschatten rol om mee te kunnen doen in de samenleving: het betreft een basisvaardigheid die nodig is voor de opvoeding van kinderen, voor het volgen van onderwijs, voor het vinden en behouden van werk, het regelen van financiële zaken, voor het leiden van een gezond leven en het behoud van vitaliteit, voor maatschappelijke (zelf)redzaamheid en voor actief burgerschap: taal staat aan de basis van ALLES.

Laaggeletterdheid heeft de afgelopen jaren veel aandacht gekregen. Het is door de Stichting Lezen en Schrijven niet aflatend op de kaart gezet en een keur aan wetenschappelijke onderzoeken bewijst: laaggeletterdheid leidt vaker tot armoede, schulden en gezondheidsproblemen. Bovendien blijven kinderen die opgroeien bij laaggeletterde ouders vaker zelf ook laaggeletterd. Investeren om deze vicieuze cirkel te doorbreken levert op termijn geld op. Geld én gelukkiger Gouwenaren, die bijdragen aan een economisch welvarende, inclusieve en creatieve stad.

Bij veel laaggeletterden, uit de beroepsbevolking maar ook (gepensioneerde) ouderen, zijn eveneens de computervaardigheden te beperkt. Dit is zorgwekkend vanwege de immer voortschrijdende digitalisering van onze samenleving, waaronder de invoering van de E-overheid, de leerlingvolgsystemen op scholen en de digitale werkmappen van het UWV, pensioenfondsen enzovoort. En sinds de Covid19-pandemie in 2020/2021 is het dagelijkse leven nóg verder opgeschoven naar een online bestaan, waar een grote groep niet of nauwelijks aan kan deelnemen.

In de afgelopen jaren, sinds de ondertekening van het eerste Taalakkoord (zie voor de hele tekst: <https://www.bibliotheekgouda.nl/taalakkoord>) en de oprichting van het Taalhuis, zijn de nodige initiatieven ondernomen om in Gouda de heersende laaggeletterdheid terug te dringen. Via het Taalhuis, dat wordt gedreven door de bibliotheek en gefinancierd door de gemeente, kregen aanvankelijk vooral nieuwkomers (de zgn. NT2-ers) een passend taalaanbod aangereikt: in vier jaar tijd zijn meer dan 600 mensen doorverwezen naar de juiste taalaanbieder en hebben zij de Nederlandse taal kunnen leren en/of aantoonbaar kunnen verbeteren. Effectmeting heeft aangetoond dat niet alleen het leven van de cursisten zelf, maar ook hun (familie)omgeving daarvan de positieve gevolgen heeft kunnen ondervinden.

De eerste aanpak van deze doelgroep is duidelijk: nieuwkomers moeten zo snel mogelijk Nederlands leren en vervolgens naar een betaalde baan geleid worden. Dat geldt zowel voor niet-statushouders als voor statushouders, die via de nieuwe Wet Inburgering per 1 januari 2022 óók een beroep op het Taalhuis kunnen doen.

Maar het vizier werd gaandeweg en moet steeds meer gericht op de laagopgeleide autochtone

¹ Voor cijfers: zie Regioplan Bevordering Basisvaardigheden regio Midden-Holland 2020-2024

inwoners (de zgn. NT1-ers), die niet goed mee kunnen komen in de maatschappij. Die doelgroep is moeilijker, want niet eenduidig, te bereiken. Daarvoor zijn nieuwe initiatieven ontwikkeld, waaronder: thema-avonden in de wijken; computercursussen vanuit de WEB-gelden (Klik&Tik, Digisterker) en activiteiten met samenwerkingspartners als het Sociaal Team of het Centrum voor Jeugd&Gezin.

Vanuit de gemeente werd het beleid om makkelijker te communiceren geïnitieerd, het Huis van de Stad heeft daarin een voorbeeldrol voor de gehele gemeenschap. Samen met een aantal werkgevers als Promen en Cyclus werden (digi)taaltrajecten op de werkvloer opgezet en uitgevoerd. Deze – succesvolle – activiteiten uit de afgelopen jaren worden in het nieuwe Taalakkoord beter verankerd en uitgebreid.

In het netwerk van eerste ondertekenaars ontstonden hechtere en lossere samenwerkingsverbanden: tussen taalaanbieders en de bibliotheek, tussen werkgevers en de gemeente of de Stichting Lezen en Schrijven, tussen woningcorporaties, maatschappelijk werkers en vrijwilligers van de Schuldhulpverlening, enz. En in dit grote web fungeerde het Taalhuis als de coördinator van vraag en aanbod.

Uit de ervaringen van de eerste jaren met dit Goudse netwerk is lering getrokken. De aanpak is geëvalueerd: wat ging er goed, wat niet, wat behoeft extra aandacht en/of fondsen. Daaruit zijn nieuwe speerpunten voor de komende periode ontstaan. We willen dóórpakken.

Zo heeft het Taalhuis sinds het voorjaar van 2021 nu ook een fysieke locatie: in studio Cacao op de begane grond in de Chocoladefabriek. Iedereen, uit elke doelgroep, maar ook een professional, kan binnen lopen om informatie te halen of te brengen.

Dit Taalakkoord 2021-2024 is de concretisering van de ambities die we hebben met de stad. Onze gezamenlijke missie is een geletterd en inclusief Gouda.²

De integrale aanpak van laaggeletterdheid heeft de afgelopen jaren steeds meer vorm gekregen. Partners uit de verschillende domeinen (zie Regioplan, pag. 8: Arbeidsmarkt, Educatie, Onderwijs, Sociaal Domein en Gezondheid) weten elkaar te vinden en werken constructief samen. Het netwerk heeft niet zich alleen verbreed maar ook verdiept. De komende jaren ligt de focus op het intensiveren van de doelgroepbenadering en de samenhang van het activiteitenaanbod.

Jaarlijks kijken we vóóruit: wat worden de nieuwe jaardoelen in onze aanpak van laaggeletterdheid, welke meetbare bijdrage(n) spreken we per organisatie af. Die worden vervolgens geëvalueerd. Deze werkwijze sluit aan bij de visie van het Regioplan Midden-Holland om alle activiteiten structureel te meten op processen en resultaten, zowel kwantitatief als kwalitatief.

Tot slot: het Taalakkoord is geen statisch document. De overeenkomsten vormen een dynamisch geheel, dat afhankelijk van de omstandigheden kan worden aangevuld met nieuwe partners, taken en afspraken.

Bijlagen.

1. Overeenkomst met gedetailleerde werkafspraken per organisatie
2. Voorstel lokale en regionale structuur Taalnetwerk

² Zie ook de missie die is geformuleerd in het Regioplan Bevordering Basisvaardigheden regio Midden-Holland 2020-2024 (zie voor de hele tekst: <https://www.gouda.nl/regioplan>):

Bijlage 1.

JA! Wij, de ondertekenaars van het Taalakkoord, delen de missie van de gemeente om Gouda Geletterd te maken en de laaggeletterdheid jaarlijks met ca. 1% terug te dringen. Wij vermelden hieronder welke daden we bij ons woord voegen. Daar doen we jaarlijks verslag van en leggen we verantwoording over af, in kwantitatieve en kwalitatieve zin.

Wij doen dat in verschillende domeinen/actielijnen (zie: Regioplan) en op verschillende gebieden:

1. Preventie (kinderdagverblijven, onderwijs, bibliotheek)
2. Signalering, (screening) en doorverwijzing (gemeente, maatschappelijke organisaties, ondernemers, onderwijs)
3. Bestrijding (gemeente, onderwijs/taalaanbieders, maatschappelijke organisaties, ondernemers, bibliotheek)

Wij leveren vanuit onze organisatie jaarlijks de volgende concrete bijdrage aan het terugdringen van laaggeletterdheid in Gouda.

Naam organisatie:

Bijdrage:

Bijlage 2

Lokale en regionale structuur taalnetwerk

Om in de aanpak van laaggeletterdheid een goede samenhang tussen organisaties en activiteiten te krijgen en te behouden is het belangrijk aan te sluiten bij de verschillende domeinen: arbeidsmarkt, educatie, onderwijs, sociaal domein en gezondheid. Preventie, signaleren en doorverwijzen en bestrijding van laaggeletterdheid lopen als een rode draad door de verschillende domeinen. Om de voortgang te kunnen garanderen zal elke organisatie binnen het Taalakkoord zijn eigen verantwoordelijkheid moeten nemen als het gaat om daadkracht en resultaat.

Daarnaast is het belangrijk dat één portefeuillehouder het bestuurlijk aanspreekpunt vormt. Deze draagt de missie uit van het Taalakkoord en legt verbinding met de regio. Het ligt voor de hand dat dit de portefeuillehouder Educatie is. In de regionale overlegstructuur wordt hiervoor het 'triple helix'-overleg benut (Economie Onderwijs Arbeidsmarkt Midden-Holland). Frequentie: 4 x per jaar.

Taalnetwerk Gouda 2021:

1. Stuurgroep Taalakkoord

Verbinden van alle niveaus m.b.t. ontwikkelingen, informatie en besluiten aangaande thema taal.

Frequentie: 4x per jaar

Voorzitter: regionaal projectleider

Deelnemers: Gemeente Gouda, Taalhuis, Bibliotheek, Stichting Lezen en Schrijven, UWV

2. Strategisch overleg / gesprekspartners voor de gemeente

Frequentie: 2 x per jaar

Voorzitter: regionaal projectleider

Deelnemers: Gemeente Gouda, Taalhuis, Bibliotheek, GGD, UWV, afgevaardigde schoolbesturen en vertegenwoordiger werkgevers.

Onderwerpen en taken: Meerjarenvisie en doelen formuleren met de gemeente

- Ambassadeursfunctie/bewustwording: vanuit het strategisch overleg moet men in de eigen organisatie het thema laaggeletterdheid agenderen.
- De verbinding tussen de verschillende domeinen stimuleren en gestalte geven.
- Voortgang aanpak laaggeletterdheid bewaken door monitoring operationeel overleg

3. Operationeel overleg / uitvoerende partnerorganisaties van het Taalakkoord Gouda 2021

Frequentie: meerdere keren per jaar in wisselende samenstellingen

Voorzitter: coördinator Taalhuis

Deelnemers: ondertekenaars van Taalakkoord 2021-2024

Meerdere operationele overleggen lopen parallel aan elkaar, afhankelijk van doelgroep, activiteitengebied (preventie, signalering, bestrijding NT1, NT2 etc) en verbinding tussen de verschillende domeinen in het netwerk:

1x per jaar vindt een overkoepelende bijeenkomst van alle ondertekenaars plaats waarin wordt teruggeblikt op de behaalde resultaten en vooruitgekeken met de nieuwe jaardoelen.

Organisator: Taalhuis Gouda

Structuur Taalakkoord schematisch:

